

L'any sense Guillem

Ni tan sols raval, ciutat dormitori. Escenari predilecte per a l'acumulació de cartilles de l'INEM i batudes de la policia. 34.000 habitants s'aglomeren a només quatre quilòmetres de València, en un terme municipal saturat per l'especulació on l'horta ja no és més que nostàlgia. Burjassot. Nom d'origen àrab de dubtosa toponímia, ideal per a excitar la fantasia dels cronistes locals, immortalitzat per la contundència dels versos d'un dels seus naturals, Vicent A. Estellés, però més sovintejat als diaris pels seus barris marginals, decorats immillorables per a omplir les pàgines de successos.

El dia 11 d'abril de l'any passat, Burjassot no era l'escenari, però no podia esquivar la tragèdia. A Montanejos (l'Alt Millars), moria assassinat un dels seus joves més inquietos, Guillem Agulló. Antiracista militant i nacionalista sense límits, la seua mort violenta no podia passar desapercebuda en un poble que ha vist asfixiada la seua identitat entre el ciment i la immigra-

Aquesta setmana fa un any de l'assassinat del jove nacionalista Guillem Agulló. Mentre arriba el judici, al seu poble, Burjassot, continuen ben vives les marques de la tragèdia.

ció massiva. En casos com aquest, la ciutat dormitori recorda encara entre els gratacels que va ser un poble on tothom coneixia tothom i en parla.

Un any després, els murs de les cases deshabitades o dels pocs solars que queden per construir continuen sent una crida: "Nazis no. Guillem, nosaltres no oblidem. La lluita continua." En alguns dels murals, però, ha començat a desaparèixer la calç amb què van ser tapats uns afegitons: "Traïdor, jodete. C. Vinatea." L'aniversari ha reforçat el record d'un fet que va sotraguejar el poble i que no ha deixat ningú indiferent.

Probablement a finals d'any arribarà el judici. La jutgessa de Sogorb, que ha instruït el cas, ja va fer el passat mes de gener la lectura de l'acte de processament. El relat dels fets coincideix plenament amb el que des del primer moment van fer els amics de Guillem que es trobaven amb ell la nit que va ser assassinat. Pedro José Cuevas, que va confessar ser l'autor de la mort,

RAFA GIL

Manifestació a Burjassot contra l'assassinat de G. Agulló. El crim va despertar un poble poc procliu a manifestar-se.

va atacar el jove de Burjassot de manera reiterada, indignat per un símbol antinazi que Guillem lluïa a la caçadora. Amb ell i contra Guillem, que es quedà tot sol, anaven Gerardo Damián Mora, que sostenia Guillem mentre Pedro l'apunyalava, Juan Manuel Sánchez López, José Camilo Cuiat i Francisco García Antón, que continuen detinguts sota l'acusació de coautors del crim.

Les investigacions posteriors han confirmat les primeres tesis. El grup de Pedro Cuevas, *els de Marxalenes*, un barri marginal de València, estava relacionat amb elements ultres de la ca-

ARXIU

A la dreta, Guillem Agulló. De ben petit, ja practicava la natació.

ARXIU

catalanista? La maniobra funciona i molts dels amics de Guillem que l'havien acompanyat en aquella fatídica acampada a Montanejos, tots menors d'edat, es van veure literalment estigmatitzats. Alguns pares els prohibiren fer declaracions i, fins i tot, sortir de casa. Animats per la confusió, grups com els Yomus, seguidors ultres del València CF, o el Col·lectiu Vinatea, el braç més violent del blaverisme, fan pintades ofensives contra Guillem. La seua família rep amenaces i trucades insultants i els pares es veuen obligats a canviar de número de telèfon.

Hauria resultat molt més fàcil deixar-ho tot en una baralla entre xavals. Hi hauria hagut compassió assegurada i poca polèmica. Els pares, però, no es troben sols en la lluita perquè els fets siguen coneguts tal com van ser, en totes les seues dimensions. "Des del primer moment —comenta Guillem Agulló, pare— vam saber que el nostre fill no podia haver-se ficat en una baralla perquè no era el seu tarannà i que la

A l'esquerra, Guillem amb la seua germana durant una cercavila fallera. Baix, durant uns campionats regionals de natació a Xest, recollint el primer premi.

ARXIU

seua actitud valenta en la defensa dels seus ideals havia estat la causa del seu assassinat. No podíem renunciar a fer-ho públic perquè cal fer la gent conscient del que significa que un jove siga assassinat per les seues idees i de la gravetat que això té."

La passada setmana, l'associació cultural el Bassot (nom d'una zona del municipi que solia inundar-se) ultimava els detalls per a la primera setmana antiracista i antifeixista en homenatge a Guillem Agulló. Tot un seguit d'actes que conclouran amb un concert el pròxim dissabte, on,

però la lluita no ha resultat gens fàcil. En el camí, un enemic inesperat: el diari *Las Provincias*, entestat a demostrar que l'assassinat no era més que una baralla de joves i que Pedro Cuevas era, en realitat, una víctima. En la campanya valgué tot, i Guillem va ser acusat de tenir antecedents penals i d'haver provocat incidents en un partit de futbol entre l'Albacete i el Barcelona, sense que en els arxius de la policia figure res sobre el tema.

amb altres grups, Al Tall presentarà el seu nou disc dedicat a les víctimes del feixisme. El Bassot, format al voltant de les manifestacions i actes que s'organitzaren immediatament després de la mort de Guillem, ha decidit continuar endavant i convertir en perenne la força que va concentrar aquella unió. La presència del Bassot anima el fins ara trist panorama de les iniciatives privades culturals a Burjassot.

Ha estat una de les repercussions socials, però també n'hi ha hagut de polítiques. L'Ajuntament va decidir per unanimitat (amb majoria absoluta del PSOE, i amb presència del PP, EU i UV) presentar-se com a acusació particular al judici. "Hi havia una obligació —comenta José Luis Andrés Chavarrías, l'alcalde— perquè era un xiquet del poble i el fill d'un home que va ser regidor (Guillem Agulló, pare, va ser regidor per UPV, partit al qual pertany, durant la passada legislatura), però també perquè hi ha unes raons polítiques que, després d'algunes reticències, tots els grups polítics compregueren."

Amb l'Ajuntament, s'han presentat com a acusació popular la UPV, Maulets i CC OO. La unanimitat al consistori sembla haver fet callar moltes de les veus que al principi no volien acceptar les autèntiques dimensions del crim. "A mesura que les coses s'han anat aclarint —comenta Chavarrías—, les opinions s'han centrat. Vingué a veure'm el pare d'un dels acusats per a dir-me que no estava d'acord amb el que havíem fet i per dir que la mort de Guillem havia estat un accident, com molts dels que es produeixen cada cap de setmana a la carretera..., el vaig haver de despatxar. No crec que ara ningú pugui mantenir això."

Mentre s'espera l'arribada del judici, a casa de la família Agulló encara sona el despertador que Guillem duia quan va morir. "No hem volgut aturar-lo —comenta la seua mare— no ens veiem amb cor." Sobre la taula, alguns dels llibres i treballs que han dedicat a la memòria del seu fill: un petit estudi sociològic d'Ernest Garcia, *Dormir al raso*, una denúncia sobre les condicions de l'emigració magribina a l'estat espanyol... i un poc més enllà alguns fulls escrits pel mateix Guillem, poc temps abans de morir assassinat: "Hi ha un cosa que no sé si m'hauria de preocupar però sí que em fa sentir-me orgullós i és que em sent part dels meus amics i jo a ells els sent part de mi."

Els amics truquen a la porta. Visiten periòdicament els pares del seu company, tracten de donar-se ànims i comenten les novetats d'un procés judicial que sembla inacabable. Aquell dia, els diaris acaben de publicar que l'audiència provincial de Castelló ha acceptat el recurs de la defensa dels acusats i ha tornat el sumari a Sogorb per tal que la jutgessa amplie el testimoniatge d'un dels companys de Guillem per saber si aquest duia o no una navalla. Algun ad-

Fotografies de Guillem Agulló preses el mateix dia que va morir assassinat. Fou durant l'acampada de Setmana Santa de l'any passat a Montanejos.

vocat de la defensa ha insinuat que ell mateix ho ha reconegut. "D'on han tret això? —comenta l'amic a què es refereixen les notícies—, jo no duia res i, per tant, no he pogut reconèixer mai que en portara una." És l'últim intent de la defensa per aconseguir demostrar la tesi de l'accident, la baralla, potser el seu amic, en un intent de defensar-lo...

"Xoquen contra les evidències. Amb el temps he après a comprendre que aquestes maniobres formen part del sistema legal, però encara em fan molt de mal. Perquè insinuar que els mateixos amics podien haver estat els causants de la mort del meu fill, coneixent-los i després de llegir aquestes notes... —comenta el pare de Guillem—. Jo no he tingut mai cap dubte i crec que ara el cas també és clar per a qualsevol observador imparcial. Ha estat un assassinat polític i cal buscar totes les connexions per denunciar-les i desmuntar-les. I no em cansaré d'exigir-ho."

Jordi Sebastià